

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı
Soru Önergeleri Birimi

Sayı : 72416558-610-E.64862

22.01.2019

Konu : Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 11.10.2018 tarihli ve 43452547-120.07/E.364736 sayılı yazınız.
b) 05.11.2018 tarihli ve 43452547-120.07/E.373126 sayılı yazınız.
c) 24.11.2018 tarihli ve 43452547-120.07/E.385985 sayılı yazınız.
ç) 27.11.2018 tarihli ve 43452547-120.07/E.388626 sayılı yazınız.
d) 30.11.2018 tarihli ve 43452547-120.07/E.391299 sayılı yazınız.
e) 20.12.2018 tarihli ve 43452547-120.07/E.400882 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde yer alan yazılı soru önergelerine ilişkin Bakanlığımızca hazırlanan cevaplar ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

 e-imzalıdır

Mehmet Nuri ERSOY
Bakan

Ek : Liste ve Cevaplar (19 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
22/01/2019

M. N. ERSOY
Dış. İş. B. Ş.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

E.00000419789

**ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAYIN DENİZ YA VUZYILMAZ'IN 7/5992 ESAS
SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİNE BAKANLIĞIMIZCA HAZIRLANAN
CEVAP**

Türkçe Sözlük, 1945 yılından bu yana Bilim Kurulları ve Kurum uzmanlarından oluşan Sözlük Bilim ve Uygulama Kolu tarafından uluslararası sözlük bilimi ilkeleri doğrultusunda, yazılı ve sözlü dildeki söz varlığını yansıtacak şekilde hazırlanmaktadır.

Sözlükler bir dilin bütün veya belli bir dönemdeki kelimelerini yazılışları, türleri, söylenişleri, temel ve yan anlamları, kullanılış özellikleri bakımından kayıt altına alan, açıklayan başvuru kaynaklarıdır. Kelimelerin türleri, yazılışları, söylenişleri, kullanılış biçimleri sözlüklerde belirli bir düzen içerisinde sıralanır. Bu düzeni sağlayan sözlük hazırlama ve yazma ilkeleridir. Kurumumuz tarafından 1945 yılından bu yana yayımlanan sözlükler de bu ilkelere göre hazırlanmıştır. Buna göre; sözlüğe alınan maddelerin anlamlandırılmasında genellikle sözün en yaygın anlamına öncelik verilmiş, sonra halk ağzında kullanılan anlam, mecazi anlam, argo, alay, hakaret vb. anlamları sıralanmıştır. Ardından o sözün kalıplaşmış biçimleri anlamlarıyla, varsa örnekleriyle verilmiştir. 2011 yılında yayımlanan Türkçe Sözlük'te de bu yol izlenmiştir.

Bir kelime tarihi süreçte asıl anlamının yanında yeni anlamlar kazanabilir, hatta asıl anlamıyla ilgisi olmayan bir şekilde de kullanılabilir. Türk Dil Kurumunun 1945 yılından bu yana oluşan sözlükçülük geleneğine göre konuşma dilinde ve yazı dilinde geçen bütün kelimeler, olumlu ve olumsuz anlam ayrımı yapılmaksızın, Türkçe Sözlük'te yer almaktadır. "Müsait", "oynak", "kirli", "serbest", "esnaf" kelimelerinin bahsi geçen anlamları da Türkçe Sözlük'e bugün değil, 1945 yılından bu yana yapılan farklı baskılarda, ilgili eser ve kaynaklarda tespit edilerek ve kullanım alanları belirtilerek alınmıştır. "Kirli" ve "oynak" kelimeleri söz konusu anlamlarıyla 1945'te, "esnaf" kelimesi söz konusu anlamıyla 1955'te, "müsait" kelimesi söz konusu anlamıyla 1983'te ve "serbest" kelimesi söz konusu anlamıyla 1988'de Türkçe Sözlük'e alınmıştır.

Bu kelimeler "Türkçe Ulusal Derlemi" gibi geniş kapsamlı derlemler vasıtasıyla tarandığında kelimelerin bahsi geçen anlamlarının yazılı dilde kullanılmaya devam ettiği görülmektedir.

Bununla birlikte 2019 yılında başlatılacak derlem tabanlı sözlük çalışması ile Türkçe Sözlük'ün madde başları ve örneklerinin bütünüyle güncellenmesi planlanmıştır.

E.00000419789

Türk Dil Kurumunca hazırlanan sözlüklerde, cinsiyet ayrımcılığı esaslı bir uygulama asla yapılmamıştır, yapılmamaktadır. Sözlüklerde bahsi geçen anlamlar, başında "argo", "kaba", "teklifsiz konuşmada" gibi kodlarla yer aldığından bunların Türk Dil Kurumunca türetilen anlamlar olmadığı, üstelik cinsiyetçi bir yaklaşım yerine ayıplayıcı bir yaklaşımla Türk Dil Kurumunun bu anlamları serbestçe kullanılmaması gereken anlamlar olarak işaretlediği ortadadır.

Türkçe Sözlük'teki ve diğer sözlük veri tabanlarındaki madde başları ve anlamlar, Türk Dil Kurumunun iradesine göre sıralanmamıştır; bu sıralama kelimelerin seçilişi halk arasında ve edebî metinlerdeki varlığı ve kullanım sıklığı ile ilgilidir. Yani bahsi geçen sözlüklerdeki madde başları ve onlara verilen anlamlar, halk arasında hâlihazırda kullanılmaktadır ve herhangi bir edebi metinde yer aldığı tespit edildiği için sözlüklere alınmıştır.

Bir milletin günlük hayatta kullandığı kelimelerin ve bu kelimelere halk tarafından yüklenen anlamların, kadın veya erkek bireylerin aşağılanması, ötekileştirilmesi veya cinsiyete dayalı ayrımcılığın nedeni olarak görülemeyeceği, ayrımcılığın ve ötekileştirmenin dilde bulunan kelimelerden değil bireylerin düşünce yapısına dayalı eylemlerinden kaynaklandığı Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesince de 2018/474 esas numaralı 2018/912 karar numaralı hüküm ile onaylanmıştır.

Türk Dil Kurumu kelimeleri tanımlarken halkımızın, bilim ve sanat dünyasının ve edebi şahsiyetlerin kullandıkları kelimelere verdikleri anlamları daima dikkate almış, masa başı anlamlandırma yoluna gitmemiştir. Başka bir deyişle Türk Dil Kurumu halkın dilinde var olmayan anlamları Türkçe Sözlük'e almamıştır.

Türkçe Sözlük'te "argo söz", "kaba konuşmada", "teklifsiz konuşmada" ve "hakaret yollu" kodlarıyla işaretlenmiş bütün sözler, hukuki davalarda bilirkişilik yapanlara yol gösterici niteliktedir. Bu işaretlemeler vasıtasıyla, söz konusu sözlerin kullanıldığı durumlarda hakaret içeren bir söz, hakaret içerdiği belirtilerek kaydedildiğinden Türkçe Sözlük'ün kılavuzluğuna başvurulabilir. Türkçe Sözlük, halkın söz varlığındaki kelimelerin kullanış özelliklerini göstererek kayıt altına almaktadır

